

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบมุ่งพรรณนาปรากฏการณ์ (Descriptive Research) และการวิจัยแบบมุ่งอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ (Explanatory Research) ได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) เป็นหลัก และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ร่วมเป็นวิธีการหนึ่งในขั้นตอนการค้นคว้า สืบเสาะหาตัวแปรอิสระที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้ครอบคลุมมากที่สุด เพื่อนำมาสร้างเป็นสมมติฐาน และกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 3 การทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบกึ่งทดลอง

1. กลุ่มทดลอง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการ
5. การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
6. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้มีหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นบุคคล ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในบัญชีเลือกตั้ง ปี 2555 จำนวน 1,134,823 คน (ข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดอุดรธานี. เมษายน พ.ศ.2556)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างกระจายใน 20 อำเภอ 1 เทศบาล นคร ของจังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1.2.1 ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane. (1973 : 727) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่เกิดขึ้นได้ในที่นี้กำหนดไว้ที่ .05

แทนค่าในสูตรได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,134,823}{1 + 1,134,823(0.05)^2} \\ &= 399.56 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973 : 727) ดังกล่าว ได้หน่วยตัวอย่างประมาณ 399.56 ราย ซึ่งเป็นตัวเลขจำนวนคู่ทำให้ง่ายต่อการจำแนก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็น จำนวนหน่วยตัวอย่าง 400 ราย

1.2.2 ผู้วิจัยได้กระจายข้อมูลแยกตามอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ 1 เทศบาลนคร โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\text{จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละอำเภอ} = \frac{\text{จำนวนประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอนั้น} \times 400}{1,134,823}$$

จากการคำนวณหน่วยตัวอย่าง จำแนกตามอำเภอต่าง ๆ สามารถแสดงรายละเอียดไว้ ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกจำนวนตามอำเภอ จำนวนประชากร จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจังหวัดอุดรธานี

ลำดับที่	อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	ผู้มีสิทธิ	ตัวอย่าง
1	เมือง	128,738	132,190	260,928	191,481	67
2	กุมภวาปี	62,281	62,814	125,095	91,905	32
3	หนองหาน	57,877	57,463	115,340	84,775	30
4	บ้านฝ้อ	54,647	53,841	108,488	79,739	28
5	เพ็ญ	55,996	55,960	111,956	82,288	29
6	บ้านดุง	61,808	61,419	123,227	90,522	32
7	ทุ่งฝน	15,912	15,715	31,627	23,246	8
8	ไชยวาน	19,522	19,210	38,732	28,468	10
9	หนองวัวซอ	31,029	31,074	62,103	45,646	16
10	กุดจับ	32,087	31,740	63,827	46,913	17
11	โนนสะอาด	24,545	24,477	49,022	36,031	13
12	ศรีธาตุ	24,482	23,935	48,417	35,586	13
13	น้ำโสม	29,030	28,427	57,457	42,231	15

ลำดับ ที่	อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	ผู้มีสิทธิ	ตัวอย่าง
14	สร้างคอม	14,486	14,211	28,697	21,092	7
15	วังสามหมอ	29,060	28,131	57,191	42,031	15
16	หนองแสง	13,528	13,100	26,628	19,572	7
17	พิบูลย์รักษ์	12,154	12,113	24,267	17,836	6
18	ประจักษ์ศิลป คม	12,565	12,390	24,955	18,342	6
19	กุแก้ว	11,085	10,813	21,898	16,094	6
20	นาขุง	13,765	13,218	26,983	19,833	7
21	เทศบาลนคร อุดรธานี	67,173	70,775	137,948	101,192	36
	รวม	771,770	773,016	1,544,786	1,134,823	400

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดอุดรธานี (17 เมษายน. 2556) ออนไลน์ :

<http://www2.ect.go.th/about.php?Province=udonthani&SiteMenuID=3981>

1.2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสัดส่วนจำแนกตามเขตอำเภอ จำนวน 20 อำเภอ 1 เทศบาลนคร

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการสุ่มจับสลากหมู่บ้านในแต่ละอำเภอ จำนวน 5 หมู่บ้าน รวมทั้งจังหวัดจำนวน 45 หมู่บ้านแล้วทำการสุ่มสัมภาษณ์ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 400 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 13 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1.1 ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง จำนวน 7 ตัวแปร

- 1) ความศรัทธาในตัวนักการเมือง
- 2) ความเลื่อมใสในพรรคการเมือง
- 3) ความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมือง
- 4) การเป็นสมาชิกองค์กร
- 5) การช่วยโฆษณาหาเสียง
- 6) การเข้าร่วมฟังการปราศรัยหาเสียง
- 7) การพูดคุยเรื่องการเมือง

2.2.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง จำนวน 6 ตัวแปร

- 1) บทบาทของผู้นำชุมชน
- 2) อิทธิพลของหัวหน้าคณะหรือผู้มีบุญคุณ
- 3) สิ่งของแลกเปลี่ยน
- 4) การสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชน
- 5) ความสะดวกในการเดินทาง
- 6) การติดตามข่าวสารทางการเมือง

2.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้ว และนำเครื่องมือวัดตัวนั้นมาปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไป ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านลักษณะประชากร

แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 5 ตัวแปร คือ

1.1 เพศ เครื่องมือวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ

1.2 อายุ เครื่องมือวัด ได้แก่ แบบคำถาม โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน

ช่องว่าง

1.3 การศึกษา เครื่องมือวัดเป็นใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

1.4 อาชีพ เครื่องมือวัดเป็นแบบตรวจสอบรายการ

1.5 รายได้ เครื่องมือวัดเป็นใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย

2. ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะปรับใช้เครื่องมือของ ชนาธิป มุ่งมั่น (2555 : 202) มาใช้ในการประเมินปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง จำนวน 7 ตัวแปร ตัวแปรละ 5 ข้อ โดยปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จากจริงที่สุดถึงไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากการตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” หากเป็นข้อความทางลบผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

การแปลความหมายของคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมมากกว่า แสดงว่า ได้มีส่วนร่วมด้านสภาพการเลือกตั้ง มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะปรับใช้เครื่องมือของ ชนาธิป มุ่งมั่น (2555 : 204) มาใช้ในการประเมินปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง จำนวน 6 ตัวแปร ตัวแปรละ 5 ข้อ โดยปรับเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จากจริงที่สุดถึงไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากการตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” หากเป็นข้อความทางลบ ผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

การแปลความหมายของคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมมากกว่า แสดงว่า ได้มีส่วนร่วมด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบด้วย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะปรับใช้เครื่องมือของ เพ็ญจันทร์ ประจันตะเสน (2555 : 116) มาใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ จากจริงที่สุดถึงไม่จริงที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน เมื่อเป็นข้อความทางบวก ผู้ตอบจะได้คะแนน 5 ถึง 1 จากการตอบ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงที่สุด” หากเป็นข้อความทางลบผู้ตอบจะได้คะแนนตรงกันข้าม

การแปลความหมายของคะแนน ผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมมากกว่า แสดงว่า ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมากกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนรวมน้อยกว่า

ตัวอย่างข้อคำถาม

ก. ข้าพเจ้าก็ได้มีส่วนร่วมในการทำบุญประเพณีในหมู่บ้านทุกครั้ง

จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงที่สุด

ข. ข้าพเจ้าเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

.....   จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงที่สุด

(รายละเอียดทั้งหมดอยู่ในภาคผนวก ก)

3.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวัดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แนวคิด ทฤษฎี

3.2.2 ร่างแบบสอบถาม โดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 3.2.1 ให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่จะ มีผลกระทบต่อ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

3.2.3 นำร่างแบบสอบถาม เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

3.2.4 นำแบบสอบถามตามที่ปรับปรุงแล้วตามข้อ 3.2.3 เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้าน โครงสร้างและเนื้อหา ภาษาการวิจัย ตรวจสอบความเหมาะสม ด้านสถิติ การวัดและประเมินผล

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมงานวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาอีกครั้ง

3.2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขจากการแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ครั้งที่ 2 แล้วมาปรับปรุงเป็นแบบสอบถามชิ้นใหม่ แล้วนำไปทดลองกับ ประชาชนผู้ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหน่วยตัวอย่าง 40 คน (รังสรรค์ สิงห์เลิศ. 2551 : 141) หลังจากนั้นจึงได้ ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง

3.2.7 การหาคุณภาพของเครื่องมือวัด ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามข้อเท็จจริง (Facts) ของผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ไม่ใช่แบบวัดหรือแบบทดสอบ ผู้วิจัยจึงเน้นเรื่อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้คณะกรรมการควบคุมงานวิทยานิพนธ์และ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องที่ควรระหว่งวัตถุประสงค์ของการวิจัย กับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขจนสมบูรณ์แล้ว เครื่องมือวัดทุกฉบับ ได้ผ่านการ พิจารณาด้านเนื้อหา ความหมาย และการใช้ภาษาของผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความควบคุมตาม โครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อคำถามกับขอบเขตของความรู้ ที่กำหนดเป็นเป้าหมาย (Item Objective Congruence : IOC) ว่าข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนที่นำศึกษาทั้ง 3 ปัจจัยนั้นเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวิจัย มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์ หรือไม่ และตรวจสอบการใช้ถ้อยคำภาษามีความเหมาะสมและสื่อความหมายที่ตรงกับสิ่งที่ ต้องการจะสอบถามหรือไม่ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ

1. ดร.เฉลิม อยู่บำรุง นิติศาสตร์ดุฎิบัณฑิต ตรวจสอบด้าน โครงสร้างและ เนื้อหาการวิจัย
2. ดร.คำดี จันทะเกษ ดุฎิบัณฑิต บริหารการศึกษา ตรวจสอบด้านภาษา การวิจัย
3. ผศ.ดร.สมศักดิ์ คำศรี ตรวจสอบด้านสถิติ การวัดและการประเมิน ผลการวิจัย

โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลักษณะลงความเห็นให้คะแนน ดังนี้

1. +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดเรื่องนั้น

2. 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นวัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดในเรื่องนั้นหรือไม่
3. -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่เป็นวัดได้ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดในเรื่องนั้นนั้น

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อมูลคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
 N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จากนั้น คัดเลือกข้อความที่มีดัชนี IOC มากกว่า 0.67 เพื่อนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้ง ในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (รังสรรค์ สิงหเลิศ. 2551 : 141) ได้ค่า ระหว่าง 0.67 – 1.00 (แสดงในภาคผนวก ง)

ในแบบสอบถาม เป็นแบบทดสอบแบบ Rating Scale การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธี Cronbach (1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้ ในภาพรวมได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8406 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความศรัทธาในตัวนักการเมือง ได้เท่ากับ 0.8221 ด้านความเลื่อมใสในพรรคการเมือง ได้เท่ากับ 0.8074 ด้านความเชื่อในประสิทธิภาพทางการเมืองได้เท่ากับ 0.8512 ด้านการเป็นสมาชิกองค์กรได้เท่ากับ 0.7832 ด้านการช่วยโฆษณา หาเสียงได้เท่ากับ 0.8334 ด้านการเข้าร่วมฟังการปราศรัยหาเสียงได้เท่ากับ 0.7904 ด้านการพูดคุยเรื่องการเมืองได้เท่ากับ 0.8111 ด้านบทบาทของผู้นำชุมชนได้เท่ากับ 0.8507 ด้านอิทธิพลของหัวหน้าคณะหรือผู้มีบุญคุณได้เท่ากับ 0.8742 ด้านสิ่งของแลกเปลี่ยนได้เท่ากับ 0.8616 ด้านสัญญาว่าจะทำประโยชน์ให้กับชุมชนได้เท่ากับ 0.8343 ด้านความสะดวกในการเดินทางได้เท่ากับ 0.8298 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองได้เท่ากับ 0.8418 และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เท่ากับ 0.8266 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่สูง สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ (แสดงในภาคผนวก ง)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำ และ ลูกบ้าน

4.2 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเชิญผู้นำ และลูกบ้านมารวมกลุ่มกัน และแจกแบบสอบถาม หลังจากนั้นผู้ตอบแบบสอบถามก็จะทำการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง ถ้าคำถามมีปัญหาจะมีการซักถาม และทำการอธิบายเพิ่มเติม เพื่อนำไปวิเคราะห์ ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อแต่ละหมู่บ้านลงในแบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นจึงนำไป วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎี หรือทฤษฎีชั่วคราวที่สร้างขึ้นก่อนการวิจัย

5.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ของตัวแปรอิสระของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติวิเคราะห์ เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยกำหนดระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

การวิจัยระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน

โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย

กลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย ในการวิจัยในระยะที่ 2 ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ทั้งหมด 30 คน ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญ ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. นักการเมือง เป็นนักการเมืองในระดับชาติ จบปริญญาตรีขึ้นไป เคยผ่านการเป็นนักการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่นมาก่อน ไม่น้อยกว่า 3 ปีขึ้นไป และปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ จำนวน 5 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

2. ข้าราชการและผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นข้าราชการในท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเมืองมีความรู้ในเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี จบปริญญาตรีขึ้นไป เคยผ่านการรับราชการมาก่อน ไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป และปัจจุบันมีทั้งยังรับราชการอยู่ และเป็นอดีต จำนวน 10 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

3. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ที่เคยผ่านการเลือกตั้งมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง และครั้งล่าสุดได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งมาไม่ว่าจะเป็นในระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น และมีความรู้เรื่องการเมืองของภาคประชาชนเป็นอย่างดี จำนวน 15 คน (รายละเอียดบุคคลอยู่ในภาคผนวก ข)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 2 คือ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่ผู้วิจัยนำผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมือง วิพากษ์หลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.2 เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยใช้การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) และกระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) ในกลุ่มใหญ่ 30 คน เพื่อวิพากษ์ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงหลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบรวบรวมการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ โดยการจดบันทึกลงในแบบวิจารณ์และข้อเสนอแนะและทำการบันทึกภาพบันทึกเสียงทุกเนื้อหา เพื่อนำมาเทียบเคียงกับบริบทของการวิจัยและปรับปรุงรูปแบบตามการวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างรูปแบบการพัฒนา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 2 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความว่าอยู่ในตัวแปรใด (ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1) และนำมาจัดกลุ่ม (Grouping) จากนั้นก็ทำการสังเคราะห์กลุ่มการวิจารณ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำหลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา

3.2 นำรูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นเพื่อมาระดมสมอง เพื่อวิพากษ์รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้น และให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ให้ร่วมกันวิพากษ์หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และนำเสนอผลการประชุมกลุ่ม สรุปและอภิปรายผลทั้งหมด แล้วให้นำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้สมบูรณ์ขึ้น แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนา หรือกิจกรรม แผนงาน โครงการ ที่สร้างขึ้น เพื่อนำไปทดลองใช้ใน โดยนำกิจกรรมที่ได้รับคะแนนการประเมินตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ไปใช้ทดลองจริงใน ระยะที่ 3 ต่อไป

การวิจัยระยะที่ 3 การทดลองใช้ ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนา การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ใช้วิธีการวิจัย แบบกึ่งทดลอง

1. กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง ในการวิจัยในระยะที่ 3 คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจำนวน 320 คน ในหมู่บ้านด่าน ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้เลือกหมู่บ้านดังกล่าวเป็นกลุ่มทดลองในการใช้หลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุผล ดังนี้

- 1.1 เป็นหมู่บ้านที่มีความต้องการที่จะทดลอง
- 1.2 ผู้นำชุมชน และลูกบ้านมีความพร้อมในด้านบุคลากรที่มีความต้องการและตั้งใจจริงที่จะทดลองใช้หลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากร
- 1.3 เป็นหมู่บ้านที่มีการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ครึ่งสุดท้าย จำนวนน้อยที่สุดในอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2
- 2.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และ ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระยะที่ 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถาม ตามตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้มาจากการวิจัยในระยะที่ 1 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้ (Cook & Campbell. 1979 : 99)

O₁ -----X-----O₂

เมื่อ	O ₁	แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
	X	แทน การทำการทดลอง
	O ₂	แทน การทดสอบหลังการทดลอง

โดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 เลือกกลุ่มทดลองในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการเลือกแบบจากการกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหมู่บ้านด่าน ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

4.2 ทำการเก็บข้อมูลก่อนทดลองกับกลุ่มทดลองเป็น Pretest

4.3 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

4.4 ทำการเก็บข้อมูลหลังการทดลองกับกลุ่มทดลองเป็น Posttest

4.5 นำผลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูลแล้วสรุปผลการดำเนินการ

5. การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เป็นการวิจัยในระยะที่ 3 ซึ่งเป็นการนำรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่ปรับปรุงแล้วมาทดลองใช้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหมู่บ้านด่าน ตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 320 คน เป็นเวลา 3 เดือน จากนั้นนำผลการทดลองที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA) นำผลจากการเก็บข้อมูลหมู่บ้านดังกล่าวเปรียบเทียบกับข้อมูลก่อนการทดลอง

6. กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัย

ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ หลักการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านสภาพการเลือกตั้ง จำนวน 7 ตัวแปร 2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง จำนวน 6 ตัวแปร รวมทั้งสิ้น 13 ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 20 อำเภอ 1 เทศบาลนคร จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์ ทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (Level of Significant .05)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนา

สร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อใช้เป็นร่างในการพิจารณา

การรวบรวมข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ใช้กระบวนการระดมสมอง (Brain Storming) โดยเน้นกับประชาชนที่มีส่วนร่วม (Focus Groups)

ระยะที่ 3 การทดลองและประเมินรูปแบบการพัฒนา

การทดลองใช้ และประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

กลุ่มทดลองใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด จำนวน 320 คน ในหมู่บ้านตำบลเชียงหวาง อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี

การรวบรวมข้อมูล การวิจัยระยะที่ 3 ใช้รูปแบบการพัฒนาที่สร้างขึ้นในระยะที่ 2 ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง ประมาณ 3 เดือน และเก็บข้อมูล 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองก่อนทดลอง Pretest

ระยะที่ 2 ดำเนินการทดลอง รวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ระยะที่ 3 หลังทดลอง รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มทดลองหลังทดลอง Posttest ไปทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measure Multivariate Analysis of Variance : MANOVA)

แผนภาพที่ 6 ขั้นตอนการวิจัยทั้ง 3 ระยะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY